

[Přítomnost]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2001](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2001](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 10. 9. 2001
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 10. 9. 2001

[Přítomnost]

„Přítomnost“ je třeba chápat jako relaci: být „při tom“, tj. při něčem, rozumí se něčem jiném. Aby toto pochopení (resp. určení) mělo vůbec nějakou váhu, je dále třeba se zaměřit na obecné podmínky toho, aby něco bylo samo sebou, tedy ne-jiné, a aby bylo lze na tomto základě pochopit, proč je možné, aby něco „jiného“ bylo vskutku něčím „jiným“. Bez tohoto předpokladu nedává smysl, proč přítomnost jednoho může znamenat „být při něčem jiném“, tj. být „při tom“, když je něco jiného. A je tím zároveň možné jen tak pochopit, že jde o vztah vzájemný, takže když A je „při tom“, jak je B, pak také B je „při tom“, jak je A. „Přítomnost“ tedy vzniká tam, kde několik různých a odlišných skutečností se setká a jakoby „protne“ v oné přítomnosti, která by bez nich žádnou přítomností nemohla být. Takto je třeba chápat přítomnost ve smyslu předělu dimenzí minulosti a budoucnosti obecného (společného) času. Od tohoto druhu „přítomnosti“ je však zapotřebí přísně odlišovat to, co sice nazýváme tímž pojmenováním, ale co má zcela jinou povahu, protože se týká i dění jediné (pravé) události, a to bez jakéhokoli vztahu k události jiné (a tedy i bez vztahu k „obecnému“ čili společnému, např. světovému času). Jestliže dobu trvání určité události rozdělíme na řadu krátkých úseků (víme ovšem, že takové dělení nejde, nemůže pokračovat donekonečna, takže každý sebemenší úsek dění je stále ještě děním), pak je zřejmé, že aktuálním může být vždycky jen jeden z těchto malých úseků, které někdy také označujeme jako „přítomné“ resp. „aktuálně přítomné“, pokud se právě „zpřítomňují“. Vlastním skutečným problémem je tento druh „přítomnosti“, při němž už vůbec nejde o žádný vztah k něčemu jinému. Událost se děje tak, že se postupně „zpřítomňují“, tj. stávají se chvíli „aktuálně přítomnými“ jednotlivé krátké úseky celkového dění, a to tak, že nastupují na místo jiných, které byly aktuálně přítomné před nimi, a ihned zase uvolňují místo těm, které následují po nich. Tak se ukazuje, že vlastní problém „přítomnosti“ spočívá v povaze událostního dění, které je možné jen díky určitým velmi pevným vztahům mezi kratičkými úseky, jež nejsou a nemohou být, nesmějí být „při tom“, jak jsou ty druhé, tj. jež si nesmějí být navzájem „přítomné“.

(Písek, 010910-1.)